

Proces evropskih integracija i borba protiv korupcije na visokom nivou

U okviru projekta *Novinarsko istraživanje i debata – proces evropskih integracija, vladavina prava, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala*, koji nedjeljnik *Monitor* realizuje uz podršku ambasada Kraljevine Holandije i Austrije, u Podgorici je 22. novembra održan okrugli sto na temu *Proces evropskih integracija i borba protiv korupcije na visokom nivou*. U ovom dodatku prenosimo samo osnovne izvode iz debate, dok će detaljniji izvještaj sa ovog skupa biti objavljen u posebnoj dvojezičnoj publikaciji na kraju projekta

Naš cilj je da podstaknemo javnu diskusiju različitih društvenih aktera koji se pitanjima vladavine prava i borbe protiv korupcije bave kao predstavnici vlade, parlamenta, NVO sektora ili kao stručnjaci i strane diplomate, koji pažljivo prate kretanja u našoj zemlji i regionu", navela je **Milka Tadić-Mijović**, izvršna direktorica *Monitora*, otvarajući skup.

- Zaista je velika čast za mene da učestvujem na ovom okruglom stolu koji je *Monitor* organizovao uz podršku holandske i austrijske ambasade, naveo je u pozdravnom obraćanju **Johann Frohlich**, ambasador Austrije u Crnoj Gori.

„Dozvolite da vas podsjetim da Austrija predsjedava Savjetom ministara u Strazburu, od 14. novembra 2010. godine, i ima odlučujuću funkciju do 14. maja 2014. godine. Austrija će tokom predsjedavanja nastaviti da ulaže napore

ka daljoj demokratizaciji. Prioriteti tokom predsjedavanja Savjetom Evrope biće ljudska prava, demokratija i vladavina prava.

Sloboda izražavanja i bezbjednost novinara biće jedan od glavnih ciljeva svih austrijskih napora. Crna Gora je primjer dobrih komšijskih odnosa i konstruktivne regionalne saradnje. Austrija podržava Crnu Goru na putu ka Evropskoj uniji. Ipak, veliki su izazovi pred Crnom Gorom. I naporan rad. Ne samo u smislu izgradnje institucija nego i uspostavljanja povjerenja u pravosuđe i sistem. Očekujemo od Crne Gore da ojača svoje ukupne kapacitete, da dobro vrši monitoring predviđenih aktivnosti planiranih da dovedu do suzbijanja korupcije”.

- Kada je u pitanju korupcija i organizovani kriminal, radi se o i dalje velikim problemima Crne Gore. Ali mi smo registrovali da se Crna Gora veoma trudi u borbi

Johann Frohlich

protiv organizovanog kriminala. Njeno napredovanje u procesu integracije cijeniće se u zavisnosti od učinka, od efikasnosti mjera protiv organizovanog kriminala i korupcije, zaključio je Frohlich.

„Želim da uputim pohvale *Monitoru* za organizovanje ovog skupa“, saopštio je na početku obraćanja **Laurent Louis Stokvis**, ambasador

Kraljevine Holandije, navodeći da su „teme novinarska istraživanja i debate i borba protiv korupcije na visokom nivou u našoj današnjoj diskusiji o Evropskoj uniji od najvećeg značaja“.

Postati član Evropske unije znači usaglasiti nacionalno zakonodavstvo sa pravilima i regulativom EU i implementirati ih. To takođe zahtijeva promjene društvenih normi i vrijednosti, tako da se ojača percepcija građana u državne institucije i druge društvene aktere, kao što su mediji.

Crna Gora je pokazala veliku posvećenost evropskom putu. Učinjeni su veliki naponi da bi se uspješno završio akcioni plan za poglavlja 23 i 24. Ali, posao tek počinje. EU Izvještaj o progresu iz 2013. je potvrdio ono što smo znali – korupcija je i dalje ozbiljan problem u Crnoj Gori. Neophodno je uložiti napore da bi se postigao kredibilan bilans i ostvarili konkretni rezultati u istragama, procesuiranju i presudama u slučajevima korupcije. Posebno na visokom nivou. Za to je neophodno nezavisno, nepristrasno, efikasno i odgovorno pravosuđe. Izvještaj o napretku EU napominje da nedostaci u ovoj oblasti i dalje otežavaju borbu protiv korupcije.

Možda je neophodno rekapitulirati i staviti naglasak na poziciju tužilaštva u situaciji ograničenih resursa. Studija Centra za građansko obrazovanje, koju je podržala Holandija, pokazuje da su se mnogi slučajevi korupcije koji su procesuirani u 2013. odnosili na djela male novčane vrijednosti. Postoji li nedostatak kapaciteta da se procesuiraju efektivno teža i često složenija djela?

U Izvještaju o skriningu za poglavlje 23, Crna Gora prepoznaje potrebu da se dodatno ojačaju kapaciteti pravosuđa u borbi protiv korupcije, posebno korupcije na visokom nivou, kroz poboljšanje kapaciteta tužilaca za vođenje finansijskih istraga, oduzimanja kriminalne imovine i prezentiranja relevantnih dokaza sudovima. Nadam se da će naglasak biti na prioritetima u ovim oblastima“, naveo je ambasador Kraljevine Holandije nastavljajući:

„Društvena transformacija, neophodna za integraciju u EU, zahtijeva i promjenu percepcije. Percepcija je važna, utiče na povjerenje u institucije i društvene aktere. Jedan od važnih elementa te percepcije je i nivo povjerenja u medije: veće povjerenje u medije, znači da je niža percepcija građana o korupciji.“

Mediji, takođe, imaju veliku odgovornost. Samoregulacija može spriječiti publikovanje nekorektnih informacija, što bi moglo imati uticaja i pomoći u slučajevima i istragama. Istraživačko novinarstvo trebalo bi se pomoći. Neophodni su mnogi efikasniji mehanizmi da bi se zaštitili novinari.“

Laurent Louis Stokvis

AMBASADOR MITJA DROBNIČ, ŠEF DELEGACIJE EU U CRNOJ GORI

Poboljšanje transparentnosti i kontinuirani naponi u borbi protiv korupcije mogu se podstaći ukoliko se nezavisnim medijima omogući pristup informacijama koje će isti učiniti dostupnim javnosti.

Korupcija je prepoznata kao jedan od najvećih izazova Crne Gore pri pristupanju EU. Zbog dalekosežnih posljedica borba protiv korupcije mora da bude odlučna i istraživačko novinarstvo u tome može da ima veliki uticaj. Istraživačko novinarstvo teži da dokumentovano istraži istinu bez straha ili favorizovanja. Ono ima za cilj da se čuje glas onih koji nemaju glas i da traži odgovornost od moćnika.

Želim da naglasim da istraživački reporteri moraju da budu oprezni kada je u pitanju način na koji rade. To treba da urade

na profesionalan i uravnotežen način i budu odgovorni za svoj rad. S druge strane oni su često izloženi opasnosti. U izvještaju o napretku za 2013, EK je jasno izrazila zabrinutost zbog povećanja slučajeva nasilja, zastrašivanja novinara, uključujući i nedavnu prijetnju koju je sms porukom primila direktorica *Monitora* Milka Tadić-Mijović. Sve to izaziva zabrinutost. Zaštita novinara i odbrana nezavisne štampe predstavlja značajnu osnovu demokratije. Zato crnogorske vlasti treba da pojačaju napore u istragama novih i starih slučajeva prijetnji i nasilja prema novinarima. Želim da pozdravim namjeru da se formira Komsija za praćenje aktivnosti u istrazi starih i nedavnih aktivnosti prijetnji nasilja i ubistva novinara.

Nezavisni, slobodni, profesionalni i etički mediji su od suštinskog značaja za svaku demokratsku zemlju. I ako nedostaje samo jedan od navedenih elemenata, mediji ne mogu efikasno izvršiti svoju ulogu. Bez prisustva potpuno slobodnih medija, građanima u zemljama proširenja se uskraćuje pravo na uravnotežene i pouzdane informacije.

Proces pristupanja EU je jedinstvena prilika da se podstaknu reforme u državama kandidatima, uključujući i Crnu Goru.

SLAVEN RADUNOVIĆ, PREDSJEDNIK SKUPŠTINSKOG ODBORA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

Akcioni planovi za poglavlja 23 i 24 sadržajno su dobri. Ali da li će postupanje po tim akcionim planovima teći predviđenim tokom ostaje na volju političkoj eliti, koja mora postati svjesna činjenice da u ovim poglavljima nema mnogo pregovaranja, već se mora reagovati i krenuti u rješavanje pitanja koja će u krajnjem dovesti do uspješnog suočavanja sa realnim stanjem u društvu u kojem je korupcija sveprisutna. U tom smislu, Skupština mora krajnje odgovorno da pristupi svojoj nadzornoj funkciji i obezbijedi da interesi Crne Gore budu u najvećoj mogućoj mjeri zaštićeni.

Pristupanje EU strateški je cilj Crne Gore, za koji postoji puni konsenzus među svim političkim partijama. U ovoj fazi postalo je već više nego jasno da su štrikovi mnogo manje bitni od implementacije standarda i vrijednosti do kojih bismo teško došli bez pomoći EU. Postojanje konsenzusa, ne znači nužno slaganje političkih aktera oko svih pitanja koja se otvaraju u procesu pristupanja. Naime, očekujući otvaranje najzahtjevnijih poglavlja 23 i 24, možemo reći da smo u evrointegracijama došli do momenta kada ozbiljne aktivnosti sve više utiču na režim. Mislim da će elan i entuzijazam koji je vlast do sada pokazivala, polako splamsavati srazmjerno potrebama preduzimanja stvarnih akcija.

Niz je slučajeva koji pokazuju da je tužilaštvo najslabija karika u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije

u Crnoj Gori. U dosta slučajeva, kao što je, recimo, afera *Snimak*, tužilaštvo je čekalo poruke iz Brisela da bi započelo istragu.

Moramo učiniti sve da za VDT bude imenovana osoba od integriteta koja će profesionalno, stručno i časno da radi svoj posao. Da li će, međutim, vlast imati hrabrosti da siječe granu na kojoj sjedi, i da učestvuje u izboru tužioca koji će ih onda krivično goniti, a ne koga će kontrolisati i eventualno koristiti za obračun sa neistomišljenicima, ostaje da vidimo. ■

SVETLANA RAJKOVIĆ, ZAMJENICA MINISTRA PRAVDE I PREGOVARAČICA ZA POGLAVLJA 23 I 24

Nije tajna ni vama ni nama da se određene ocjene u izvještajima o napretku ponavljaju već nekoliko godina. Isto tako treba da smo svi svjesni da smo te akcione planove pisali u odnosu na te preporuke.

Oba akciona plana jako su ambiciozna, kako u pogledu rokova, tako i u pogledu finansijskih sredstava. Podsjetiću da je 2/3 sredstava u akcionom planu finansijska obaveza države. Nijesmo se baš previše oslanjali na IPA fondove, osim tamo gdje smo smatrali da se ne može bez nekih velikih sredstava.

Ne mogu da obećam ništa, niti želim to da radim. Ali mogu jednu važnu stvar da kažem. Ljudi koji su pisali te akcione planove su bili stručnjaci koji na najkompetentniji način

mogu da ponude rješenja. Čini mi se da je to dalo kvalitet više akcionim planovima, što je, čini mi se, i EK potvrdila. Sama činjenica da ih je bez ijedne dodatne preporuke u cilju njihovog unapređenja prihvatila, govori dosta.

Vidjeli ste da je u oba plana jedan ogroman broj ozbiljnih zakona u našem programu rada. Tu su zakoni iz oblasti pravosuđa, korupcije i organizovanog kriminala.

Da ne govorim šta smo sve planirali da promijenimo u tim zakonima. Želim da pošaljem jednu drugu važnu poruku. Ovaj posao definitivno nije samo posao Vlade niti ona to može sama da iznese. U akcionim planovima zato su i predstavnici civilnog sektora, brojne nevladine organizacije.

Želim još jednom sa ovoga mjesta da vas pozovem da se priključite. Ovo više nije period u kome možemo da se polarizujemo. Ne kažem da Vlada ne treba da ponese punu odgovornost, naravno da treba. Ovo je prvenstveno posao Vlade, ali nije samo njen.

Politička volja je naravno neophodna, ali ona zavisi od cijelog pristupa toj priči. Ako budemo zadržali kapacitete i znanja uspjećemo. Posla ima mnogo, a ljudi i struke nema. Dajte da se ne kritikujemo nego da radimo zajedno. Izrada akcionih planova je to pokazala kao idealan model. ■

KRISTOF BENDER, ZAMJENIK PREDSJEDNIKA EVROPSKE INICIJATIVE ZA STABILNOST

Želim da ukažem na tri jednostavne stvari. Prvo, mislim da se važnost početka pregovora o pristupanju Crne Gore EU ne može procijeniti. Tako je proces integracije postao mnogo više tehnička, a manje politička stvar. Sada je to birokratsko pitanje o odlukama evropskog vrha i rezultatima izbora u jednoj ili drugoj članici Unije. Umjesto toga, čitava armija državnih službenika u Briselu i zemljama članicama sada se bave procesom pristupanja.

Vrlo je važno za Crnu Goru i proces integracije to što su pregovori o pristupanju počeli. Ako neko sumnja u to neka uporedi Crnu Goru i Makedoniju. Koliko je jak pritisak da se stvari reformišu ovdje u Crnoj Gori a koliko je jak u Makedoniji?

Druga stvar koju želim istaći je to da EU sada ima najbolju priliku da napravi uticaj na vladavinu prava, pravosuđe i borbu protiv korupcije. Ako pogledamo što je EU pokušala učiniti u ovom području, vidimo da tim temama nije bila posvećena posebna pažnja. EU nije stvarno znala šta želi.

Mi smo imali situacije da je EU u baltičkim zemljama kritikovala ono što je preporučeno u Češkoj i obrnuto. U slučajevima Bugarske i Rumunije fokus je suviše kasno stavljen na vladavinu prava i korupciju. Bilo je premalo vremena za ozbiljne promjene i zahtjevi su bili često vrlo nejasni. Hrvatska je posljednja zemlja pridružena EU i zato je doživjela više pritiska. Ali takođe kasno, iako je u tom procesu pružila prilično impresivne rezultate.

Sa Crnom Gorom je drugačije. Ključni fokus je od samog početka stavljen na pitanje vladavine prava. Ovo pruža - po prvi put - vremenski horizont od 8 do 10 godina. U tom periodu moguće je postići stvarne rezultate. EU i zemlje članice će na tome insistirati. Zato se ne treba porediti sa zemljama koje su ranije prošle taj proces.

I treća stvar: Pritisak od strane civilnog društva i medija je vrlo važan. S obzirom na veličinu zemlje, Crna Gora ima impresivno živopisnu i kritičku medijsku i NVO scenu, što je vrlo pozitivno i ohrabrujuće.

EU takođe može učiniti više kako bi praćenje procesa bilo transparentnije i sistematsko.

MARKO PRELEC, PROGRAMSKI DIREKTOR MEĐUNARODNE KRIZNE GRUPE ZA BALKAN

Naš odnos, naše mjere kojima bi trebalo da odgovaramo na korupciju na visokom nivou trebale bi da budu takve kao da se ne radi o zloupotrebi sistema, već o sistemu koji je tako dizajniran da u sebi nosi mogućnost korupcije na visokom nivou. Drugim riječima, diljem Zapadnog Balkana postoje političke i ekonomske strukture koje su ekonomsku moć koncentrisale u rukama malih, politički moćnih elita. Od tih elita se očekuje da vode računa o mreži klijenata unutar svake od ovih zemalja. Ali ne po principu jednakosti za sve: biti dio elite, ili blizu nje, može značiti ogromno bogatstvo, a biti distanciran od elite znači borbu za preživljavanje.

Sistem je, prosto, tako dizajniran. Takođe je imun na pritiske odozdo. Jedna od karakteristika fuzije ekonomske i političke moći je efektivna obespravljenost biračkog tijela. Kad je tvoj politički lider, direktno ili indirektno i tvoj poslodavac, ili poslodavac tvog poslodavca, ti si zaista u slabijoj poziciji kao birač ili aktivista.

Sistem radi po principu: obezbjeđuje izdržavanje za većinu stanovnika i skroman ekonomski rast u normalnim vremenima. Cinik bi se mogao zapitati - zašto brinuti o korupciji? Ja

vidim tri razloga za brigu. Prvi je što to dovodi do masovnih frustracije, uz pasivnost i bijes kao jedino razumnu političku opciju. Drugo, sistem funkcioniše, ali nikada dobro. Treće, takvom sistemu za održavanje je potrebna inostrana podrška - doznake od iseljenika, strana pomoć i krediti - koje su neodržive na dugi rok, a mogu biti uzrok kolapsa kada se ta pomoć povuče. Ako je ovo tačan opis ekonomski dominantnog sistema na Zapadnom Balkanu - onda postoji nekoliko otrežnjujućih implikacija. Prva je da se ne bavimo samo pojedinačnim djelom (samim kriminalom), ili sa djelovima sistemskih blokada, što jeste izazov i važan zadatak. Ali ne donosi rješenje. Mijenjati to znači razbiti sistem, što može pogoršati stvari na kraći rok. Drugo, uobičajeni lijekovi regulacija i sprovođenje zakona neće biti efikasni.

Vjerovao sam da će integrisanje EU legislative u domaće zakonodavstvo razbiti balkanski sistem, ali više nijesam siguran u to. Integracija, sama po sebi, izgleda nije dovoljna.

TEA GORJANC PRELEVIĆ,
IZVRŠNA DIREKTORICA NVO AKIJA ZA LJUDSKA PRAVA

Kao nevladina organizacija, radujemo se otvaranju pregovora, kao što se radujemo i svakoj meri koja može da pomogne da se do vladavine prava dođe što pre.

Međutim, dozvolite da, pre nego što predložim nešto konstruktivno, kažem da nas bole stavovi koji dolaze iz EU, a koji govore o Crnoj Gori kao o zemlji dobrih vesti, da imamo sve samo odlične akcione planove, i tako dalje. Odmah da kažem, i ja mislim da je akcioni plan za poglavlje 23 izuzetno dobar.

Ali, Crna Gora nije država bez pravne tradicije, u kojoj se nikad pre nije znalo šta znači vladavina prava. Dakle, nama niko nije zabranjivao sve ove godine da imamo odgovornog Vrhovnog državnog tužioca, odgovornu policiju, odgovoran sistem koji je u stanju da sprovede tu vladavinu prava, ali smo tek sada došli u situaciju, da uz pomoć pritiska iz inostranstva, sebe nateramo da obezbedimo te odgovorne institucije.

Ne treba očekivati da će sad neki heroj biti izabran za Vrhovnog državnog tužioca, to je verovatno trenutno najnezahvalniji posao koji neko u Crnoj Gori može da preuzme, pod uslovom da želi ga radi „do daske“, ali se iskreno

nadam da će ovaj novi sistem, koji jeste obezbeđen promenom Ustava, doprineti da dobijemo jednu barem stručniju osobu, koju će biti više sramota nego njenih prethodnika da ne vidi očigledno i da ne zna svoje nadležnosti.

Što se tiče ostalih funkcija važnih za depolitizaciju pravosuđa, Akcija za ljudska prava uopšte nije zadovoljna garancijama koje su uvedene u nove zakone oko toga ko treba da budu novi ugledni pravници u sudskom i tužilačkom savjetu.

Očigledni slučajevi drastičnih kršenja ljudskih prava ostaju nekažnjeni, setimo se samo prebijanja pritvorenika u Spužu i to od strane policije; na zlostavljanje korisnika ustanove Komanski most ukazao je direktno Evropski komitet za sprečavanje mučenja, pa niko nije ni procesuiran... Kada nam iz inostranstva serviraju slučaj, kao npr. korupcije u slučaju Telekom, vrhovna državna tužiteljka nikad ne izađe da kaže 'narode izvinite što ja to nijesam prva primijetila i krenula da procesuiram', ili da neko objasni zašto se uopšte i do dan danas čeka da se to procesuir.

Očigledno da nemamo odgovorne institucije, ni dovoljne mehanizme da ih učinimo odgovornima, pa ćemo ih sticati, po akcionim planovima, tek narednih godina.

U narednom periodu će biti neophodno ozbiljno nadzirati primenu akcionih planova i u smislu kvaliteta primene i poštovanja rokova za njihovu primenu. Ova zemlja nema previše stručnjaka i zato je neophodno u radne grupe okupiti sve koji dovoljno znaju i žele da pomognu.

Bez političke volje nema ni načina

„Monitoru i pripada da organizuje ovu konferenciju“, ocijenio je **Žarko Rakčević**, koordinator *Foruma 2010*. Pogledajmo četvrt vijeka unazad: gdje je *Monitor* bio prije 23 godine, a gdje je bila ista ova, nepromijenjena vlast. Možda će dio tog odgovora govoriti i o onome ko je zaista za evropske vrijednosti, ko je iskreno protiv korupcije i organizovanog kriminala i onoga ko želi predstaviti svoje drugačije, janusovsko lice Evropskoj uniji. Možda će kroz jednu kratku retrospektivu nekome sve to biti jasnije...

U ove 23 godine ista je meta i isti hajkač. Ista meta je slobodno novinarstvo oličeno u *Monitoru*, kasnije u *Vijestima* i *Danu*. Isti su hajkači - ista nepromijenjena vlast koja crta metu svima onima koji se zalažu za evropske vrijednosti, za provjetranje u našoj maloj i lijepoj Crnoj Gori ...

Treba pomoći da profunkcionišu institucije. Lično očekujem pat poziciju i prolongiranje izbora državnog tužioca jer ne vjerujem da će opozicija dati saglasnost za izbor nekih ljudi čiji je osnovni cilj bio da zamagle organizovani kriminal, korupciju i

ratne zločine. Mislim da će CG narednih mjeseci *šlajfovati* u mjestu. Treba nam prisustvo EU jer su svi iskoraci koji su napravljeni u protekle 23 godine, zapravo ustupci učinjeni na zahtjev međunarodne zajednice.

Rakčević je podsjetio da „u ove 23 godine nemamo ni jedan jedini slučaj dokazane i procesuirane odgovornosti ljudi na visokom nivou, kada je u pitanju korupcija i organizovani kriminal“.

Milan Popović, profesor Pravnog fakulteta, najavio je kako će o temi okruglog stola govoriti „u svetlu rezultata lokalnih izbora“ u tri opštine

– Cetinju, Mojkovacu i Petnjici.

- Njihove glavne karakteristike su rast i jačanje vladajuće partije i politička korupcija koju je razotkrila tzv. *afeta Snimak*. Govorimo, dakle, ne o korupciji na visokom, nego na najvišem nivou. Zato što je predsjednik vladajuće partije vrhovni komandant te korupcije.

U ovim uslovima odgovorna opozicija ne sme više učestvovati na izborima jer time pomaže zločinačkoj organizaciji da završi ono što radi. Želim da ukažem na konsekvence. Dakle, ako

demokratske snage u CG uz pomoć prijatelja iz EU ne uspeju da zaustave rastuću agresiju i nasilje, onda klizimo u fašizam. Opasnost je šira. Ali, u CG ta opasnost je još veća zbog relativnog nedostatka demokratske tradicije.

Građani - to je još jedan mit, naročito u NVO svetu. Kao neki idealni građanin koji samo čeka pozitivne promene i alternative. A isključuje se hipoteza da je širina i dubina korupcije u ovom društvu otišla toliko daleko da ja i ne znam koliki je procenat građana zahvatila tim *kvarom*“.

Za konsolidaciju vladavine prava

u Crnoj Gori od ključne je važnosti reforma pravosuđa i borba protiv korupcije, svakako i one na visokom nivou, slaže se **Milena Joksimović**, sekretar Omladinskog kluba Pozitivne CG. „Reforma pravosuđa je na početku. Imamo usvojene akcione planove za poglavlja 23 i 24 ali indikativno je to što je u akcionom planu za poglavlje 23 osnivanje Agencije za borbu protiv korupcije predviđeno tek za januar 2016. Tim prije što Crna Gora ima set antikoruptivnih zakona ali se oni ne primjenjuju ili se primjenjuju na selektivan način. Osnovno je pitanje da li država želi da sprovodi evropske pravne tekovine. A osnovni razlog zbog kojeg nema borbe protiv visoke korupcije jeste nedostatak političke volje“.

Nadovezao se **Budo Minić**, nekadašnji advokat, sadašnji kandidat za sudiju Ustavnog suda: „Zašto naši lijekovi nijesu efikasni u oblasti napora da pravosuđe učinimo efikasnijim?

su poraženi. Pobjednici su korupcija, nepotizam, bezakonje. A poraženi su pravda i pravo, evropske vrijednosti, civilni sektor. Možemo mi da pričamo o sjajnim agenda i dokumentima, velikoj volji pojedinih segmenata ovog društva da se društvo mjenja, ali dok se ne promijeni najmoćniji centar u ovoj zemlji, od čije političke volje zavisi kompletna promjena društva i implementacija svih ovih standarda, prosto je, čak i cinično govoriti o svemu tome”.

Iz izlaganja šefa poslaničke grupe Pozitive **Mladena Bojanića**, izdvajamo:

Razlog je što ti naši ljekovi imaju samo ambalažu, ali sadržaj ne odgovara pravoj recepturi. Imamo pravnu regulativu koja nam je diktirana spolja, i nerijetko nije u dovoljnoj mjeri prilagođena stvarnim potrebama crnogorskog društva...”

- Prije više od dvije godine podnio sam krivičnu prijavu sa naslovom *Korupcija u samom vrhu sudstva*. Dvije godine niti se usuđuju da je odbace, niti da nešto urade. Jer su tamo jasno sadržani dokazi o tome koliko je palo sudstvo, zaključio je Minić.

„Ako bih rekao da je osnovna

„Svakodnevno nam paraju uši da su direktne strane investicije nešto što će da donese boljitak svim građanima. Ja tvrdim da neće. To je jedna zabluda koja se svjesno forsira. U zemlji koja ima visok stepen korupcije, kao što je Crna Gora, strane direktne investicije samo pospješuju tu korupciju i rade samo u korist daljeg raslojavanja društva. U periodu 2006 - 2010. imali smo stranih direktnih investicija između 4,5 i 4,7 milijardi eura. Ja vas sada pitam, okrenite se oko sebe, je li to donijelo boljitak svim građanima ili je samo jedna elita iskoristila to? Nebitno iz kojih zemalja dolaze te investicije ukoliko ova država nije u stanju da sprovede punu vladavinu prava, a čini mi se da još uvijek nema političke volje za tako nešto”.

„Željela bih da zahvalim svim nezavisnim medijima na njihovoj ulozi koju su imali u borbi protiv korupcije na svim nivoima”, rekla je **Ana Selić**, CEMI. „Prije svega na vrijednim istraživanjima

koja bi, da su bila podržana od nezavisnog sudstva i tužilaštva, dovela do nemjerljivih rezultata u napretku evropskih integracija. Ali postoji nešto što se zove odgovornost medija. Svi mediji bi trebali da budu svjesni profesionalne etike i integriteta koji je potreban da bi se radio ovaj posao. Možemo da primijetimo tri struje: javni servis čije je izvještavanje parcijalno, nepotpuno, neobjektivno. Nezavisne medije, koji se - ne znam iz kojeg razloga - u zadnje vrijeme trude da imaju što skandaloznije naslove. I imamo ove *spin of-ove* koji koriste vulgarni, huškački jezik, koji ne znam zašto nijesu procesuirani”.

Mehmet Bardhi je ukazao na

prepreka i osnovni problem Crne Gore jedan čovjek, odmah će neko reći - ti si ličan ili nijesi konstruktivan”, naglasio je tokom svog izlaganja **Željko Ivanović**, direktor dnevnog lista *Vijesti*. „Nema u tome ništa lično. Nije problem taj jedan čovjek, problem je sistem koji je taj jedan čovjek, njegov tim, njegova partija, njegova vlada razvio za ove 23 godine. U tom sistemu se zna ko su pobjednici, i ko

pitanje „da li postoje snage, prije svega političke, da se nešto mijenja u Crnoj Gori? Sa mog stanovišta, vidim da toga nema. Dosta pojedinaca koji su bili aktivni ranije, sada su začutali. Oni su umjesto pohvala za ono što su učinili i za što su se zalagali, dobili

sasvim obrnuto". Bardhi je iznio stav da vladavini prava i borbi protiv korupcije treba pridodati i pitanje manjinskih i ljudskih prava. „Kažem to jer je Crna Gora višenacionalna. Da li možemo reći da je Crna Gora stabilna država ako se neko ko nešto drugačije misli odmah optužuje da je protiv Crne Gore, a ne protiv određene politike?"

„U novinarstvu postoji nekoliko strogih etičkih normi", podsjetio je glavni urednik *Monitora* **Esad Kočan**. „Jedna je vrlo važna - odgovorni smo ne samo za ono što napišemo, nego i za ono što prešutimo. Tražilo se da prešutimo Dubrovnik i Srebrenicu, da prešutimo zločin deportacija, ulogu crnogorskih vlasti u svemu tome, tražilo se da prešutimo privatizacije Željezare, KAP-a i EPCG, da ne primijetimo serviran podatak o korupciji prilikom prodaje *Telekoma*. Nijesmo pristali na sve to i zbog toga smo dosljedno tretirani kao neprijatelji države. To je najznačajnije iskustvo *Monitora*.

Samo u medijima koje ne kontroliše vlast, mogli su, o zloupotrebama moći sve ove godine da progovore građani, hrabri insajderi. Fenomen je da su u većini slučajeva najkuražniji građani bili policajci. **Slobodan Pejović** je svjedočio o deportacijama - znamo šta je doživio. **Goran Stanković** o premlaćivanju u policijskim prostorijama. I on prolazi golgotu. **Slavoljub Ščekić** je poslat mafiji kao na strijeljanje. Službena verzija o samoubistvu policijskog načelnika iz Rožaja, **Ernada Kalača** vrijeđa zdrav razum. Tu je svjedočenje

Zaključci:

1. Da bi se izborili sa korupcijom neophodno je promijeniti sistem;
2. Važna je politička volja i saradnja vlade, parlamenta, pravosuđa, medija i civilnog sektora;
3. Potrebno je izgraditi nezavisno pravosuđe, jačanje antikorupcijskih tijela i administrativnih kapaciteta u suzbijanju korupcije na svim nivoima;
4. Neophodno je ojačati kontrolnu ulogu parlamenta;
5. Uskladiti zakonodavni okvir sa onim u EU;
6. Rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala ne može biti bez presuda za korupciju na najvišem nivou;
7. Profesionalni i istraživački nastrojeni mediji neophodni su u borbi protiv korupcije. Mediji moraju jačati samoregulaciju i imati slobodan pristup informacijama;
8. Monitoring rezultata u borbi protiv korupcije mora biti transparentan - i od strane EU i od strane zemalja članica;
9. Potrebno je organizovati treninge policije, predstavnika parlamenta, medija i ostalih aktera.

Suada Muratbašića o tome kako je čeran da krade izbore za DPS. Tu su i policajci koji su progovorili o organizovanom kriminalu na prelazima prema Kosovu. I onda morali bježati iz zemlje. Preskočiću nekoga...

Mi, mediji, građane u ime javnog interesa podstičemo da progovore, predstavnici EU ih zovu da prijave korupciju i kriminal u krilu vlasti. A kad progovore na njih se režim obruši svom

silinom. Mi, da ne bismo imali tretman neprijatelja, trebalo je samo da izdamo te ljude. Kada smo to odbili, kreću organizovane hajke čiji je vrh nedavna *Bebina konferencija*. Tu su *Monitor*, *Vijesti* i *Dan*, poglasili za – medijsku mafiju. Neka oni rade svoj posao. Ja mogu samo poručiti - mi izdati ove hrabre ljude nećemo, niti preuščuvati ono zbog čega novinarstvo u Crnoj Gori ima smisla da postoji".